

Ткаченко Т. В.

Національний педагогічний
університет ім. М. П. Драгоманова

РОЗМОВНИЙ КОМПОНЕНТ ЯК ВИРАЗНА ОЗНАКА ХУДОЖНЬОГО СТИЛЮ

Стаття присвячена дослідженню проблеми співвідношення двох специфічних лінгвістичних феноменів – розмовної мови і мови художньої літератури. З'ясовується місце розмовного компонента в процесі реалізації естетичної функції художньої мови. Аналізується використання розмовних одиниць з різним ступенем експресивності для мовної характеристики персонажів, створення стилістичних колоритів, а також з метою емоційного впливу на читача.

В українській лінгвостилістиці останнім часом спостерігається зростання наукового інтересу до проблеми засвоєння розмовної лексики писемними текстами художнього стилю. Питанням стильової та стилістичної адаптації розмовних елементів у мові художньої літератури присвячені наукові розвідки М. Жовтобрюха, В. Русанівського, В. Ващенко, С. Єрмоленко, Н. Сологуб, С. Бибик та ін.

Мета цієї статті полягає в окресленні питань, пов'язаних із доцільністю вживання в художній мові елементів розмовного стилю в аспекті загальнолітературної мовної норми і внутрішньої норми художнього стилю.

На думку Л. Мацько, “поняття норми є одним із основних для стилістики, оскільки служить опорою, вихідною позицією для вияву варіантності мовних одиниць, пошуку та аналізу стилістично маркованих елементів, визначення меж стилю” [5, 169]. Тому, здійснюючи лінгвостилістичний аналіз мови художнього твору, необхідно враховувати доцільність використання тих чи інших мовних засобів у конкретному тексті, сполучуваність мовних одиниць різних рівнів з метою досягнення необхідного стилістичного ефекту. У цьому випадку йдеться не про загальномовні норми, правильність чи неправильність уживання того чи іншого мовного елемента в тексті, а про стилістичні норми художньої мови.

Мовні норми охоплюють не тільки окремі мовні одиниці, але й закономірності організації їх у тексті, а також закономірності організації мовних стилів у межах мови як системи систем. Отже, їх необхідно розглядати на рівні організації художнього тексту й на рівні взаємодії мови художньої літератури з іншими різновидами літературної й розмовної мови.

Дискутуючи з питань мовної норми в художньому стилі, необхідно враховувати також і співвідношення між такими поняттями, як норма літературної мови, норма мови художньої літератури та індивідуальний художній стиль. “Тільки врахування цього співвідношення допоможе визначити місце, яке займає мова художньої літератури у функціонально-стилістичній структурі літературної, а ширше – національної мови” [6, 254].

Виражаючи норму літературної мови, художня мова використовує всі її стилістичні можливості. З огляду на те, що розвинена літературна мова є багатою й достатньо розгалуженою стилістичною системою, у межах її норми

знаходяться не тільки нейтральні мовні засоби, а й книжні й розмовні форми вираження, багаті емоційно-експресивні, оцінні засоби. “Художній стиль має свої норми, що змінюються, модифікуються залежно від літературних традицій, течій, напрямків, мистецьких шкіл та індивідуальних стилів” [2, 301].

Розмежування літературної мови і мови художньої літератури пов’язано з відмінностями у їх функціях. Літературна мова, як відомо, виконує переважно комунікативну функцію, а в мові художньої літератури особливо чітко вираженою є функція естетичного впливу на читача, яка втілюється за допомогою спеціально організованого образного змісту. Для реалізації естетичної функції важливим є, поруч з вибором оповідача й загального тону оповіді, використання різноманітних, у тому числі й позалітературних експресивних мовних засобів з метою створення мовних характеристик персонажів, соціального та історичного колориту, авторського ставлення до героїв тощо.

На думку С. Єрмоленко, “... все має право на використання у художньому стилі, якщо відповідає вимогам естетичної міри, стилістичної доцільності. Позалітературні явища в мові художній використовуються свідомо, з настановою на створення індивідуального стилю. Їхня стилістична функція й художньо-образна дія виявляються тільки на тлі загальнолітературної норми” [2, 302]. Естетична функція мови художнього твору розкривається в її підпорядкуванні художньому замислу письменника, його загальній естетичній настанові; ними визначаються принципи і прийоми відбору автором мовних одиниць серед інших синонімічних засобів вираження образного змісту.

Відкритість художнього тексту допускає вживання в його складі елементів, які на рівні мовних одиниць оцінюються як ненормативні. Інколи їх відсутність у тих випадках, коли вони художньо вмотивовані, сприймається навіть як порушення норми. Отже, відхилення від норми на рівні мовних одиниць може за певних умов бути нормою організації художнього тексту. Художньо виправдана відповідність вибору й організації мовних засобів образу автора і образу оповідача – це і є норма мовної побудови художнього тексту.

У художньому стилі поєднуються мовні елементи всіх функціональних різновидів мови, і це разом з індивідуальним слововживанням сприяє побудові художнього образу. Розмовні елементи (як нейтральні, так і емоційно-експресивні) в художньому тексті набувають додаткових відтінків, оскільки на семантику слова тут “діє загальне його образне спрямування (добір цих лексем, їх поєднання, загальна тональність викладу, образні засоби, вживані в усьому текстовому масиві, авторська манера оповіді – все це накладає відбиток на якість емоційно-експресивного забарвлення слова)” [3, 103].

Серед емоційно-експресивних груп розмовної лексики, що досить широко використовуються в мові художніх творів, особливо з метою мовної характеристики персонажів, виділяється група слів стилістично знижених. Але “нормативною” така лексика є тільки в межах даного стилю, обмеженого певним стилістичним спрямуванням, оскільки нормативність у стилістичному аспекті може розглядатися як властивість, притаманна саме цьому стилю [4, 51]. Ступінь експресивності не може бути визнано критерієм для віднесення

слова до ненормативних, оскільки слова емоційно-оцінні, а також грубі, вульгарні, фамільярні тощо за умовами вживання ідентичні словам неекспресивним, властивим невимушеному спілкуванню.

Вживання розмовних одиниць у мові художньої літератури – це не просте і не завжди адекватне відображення живого розмовного мовлення, це, як правило, його стилізація, яка може втілюватись по-різному, виступаючи одним із художніх засобів. “Явища, властиві живому розмовному мовленню, у мові художньої літератури можуть бути відображені посилено чи послаблено, залежно від ступеня усвідомлення письменником норм живого розмовного мовлення, від його художніх смаків і завдань” [8, 38].

Залучення розмовних елементів у мову автора або персонажа сприяє не тільки більш повному розкриттю змісту висловлювання, але й відтворенню стану суб'єкта мовлення, його соціальної й індивідуальної характеристики. Все це, разом із застосуванням інших виражальних засобів, робить можливим індивідуально-стилістичне варіювання в межах мовної норми, створення стилістично виразної, позбавленої монотонності оповіді. “Художній текст будується за своїми законами, і тут доцільність вживання розмовних елементів продиктована вимогами емоційно-експресивного впливу на читача” [2, 321].

Отже, норми української літературної мови допускають уживання в художньому стилі з певною експресивною метою як нормативних, так і ненормативних елементів розмовного мовлення. “Унормованість мови виступає у вигляді двох ярусів: верхнього (кодифіковані елементи) і нижнього (некодифіковані, але системно зумовлені й історично виправдані нормативні варіанти, вживані переважно зі стилістичною метою). У межах художньої літератури [...] можливе вживання варіантів мовних засобів, не кодифікованих, але й таких, що не протиставляються існуючим нормам слово- і формовживання” [7, 66].

Допустимість використання в художніх текстах ненормативних з погляду загальнолітературної норми мовних одиниць зумовлює виникнення проблеми встановлення певної межі в їх використанні. Цілком очевидно, що художній текст не можна оцінювати тільки з позицій нормативних словників і граматик. Але, з другого боку, помилково вважати, що письменник не додержується ніяких норм, адже кожна епоха, кожен літературний напрям мають свої норми організації художнього тексту. “...Питання кількісної міри вживання мовних одиниць різних експресивно-стилістичних категорій переходять у розряд питань їх якісного перетворення в цілісній структурі художнього тексту” [1, 244].

Мовотворчість того чи іншого видатного письменника є найбільш довершеним вираженням норм загальнонародної мови відповідної епохи. Цим пояснюється вплив мови художньої літератури на розвиток літературної мови, на становлення й закріплення її норм. Смілива новаторська практика видатного письменника може розширити межі різних стилістичних категорій, перш за все понять “літературного” й “нелітературного”. Мова сучасної літератури принципово різностильова, вона не може бути замкненою в межах того чи іншого мовного стилю, особливо з огляду на те, що мова окремого художнього твору є цілою системою стилів та стилістичних контекстів.

Тісна взаємодія й об'єднання різних у експресивно-стилістичному відношенні лексем сприяють закріпленню значного шару лексики розмовного походження в письмовому вжитку, що зумовлює розширення складу літературної мови. Засвоєння літературною мовою експресивно забарвлених засобів розмовного мовлення переконливо засвідчує факт встановлення рівноваги в лексичній системі художнього твору: у функції яскравого стилістичного засобу виступають розмовні елементи, врівноважуючи здавна властиву літературній мові експресію книжності.

Отже, художній стиль широко послуговується стилістичним потенціалом як нормативних, так і позанормативних розмовних елементів, і саме це й вирізняє його з-поміж інших функціональних стилів літературної мови. Доцільність уживання розмовних одиниць у мові художніх творів визначається авторським задумом, отже, за умови художньої вмотивованості, в конкретний текст цілком можуть бути включені й такі компоненти розмовної мови, що знаходяться за межами загальнолітературної норми. Аналізові використання стилістичних можливостей розмовних елементів у індивідуальних стилях окремих письменників будуть присвячені наші наступні наукові розвідки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Горшков А.И. Вопрос о варианности норм в связи с пониманием языка как системы систем // Литературная норма и вариантность. – М.: Наука, 1981. – С. 234-248.
2. Єрмоленко С.Я. Нариси з української словесності: Стилістика та культура мови. – К.: Довіра, 1999. – 431 с.
3. Коваль А.П. Практична стилістика сучасної української мови. – К.: Вища школа, 1978. – 376 с.
4. Лагугіна А.В. Характер лексичної синоніміки сучасного усного літературно-побутового мовлення (співвідношення нейтральних і стилістично забарвлених синонімів) // Усне побутове літературне мовлення. – К.: Наук. думка, 1970. – С. 46-53.
5. Мацько Л.І., Сидоренко О.М., Мацько О.М. Стилістика української мови: Підручник. – К.: Вища школа, 2003. – 462 с.
6. Пустовіт Л.О. Питання мовної норми в сучасній художній прозі // Жанри і стилі в історії української літературної мови. – К.: Наук. думка, 1989. – С. 253-264.
7. Русановский В.М. Вопросы нормы на разных этапах истории литературного языка // Вопросы языкознания. – 1970. – № 4. – С. 54-68.
8. Сиротинина О.Б. Современная разговорная речь и ее особенности: Уч. пособие. – М.: Просвещение, 1974. – 144 с.

Ткаченко Т. В. Разговорный компонент как выразительная особенность художественного стиля.

Статья посвящена исследованию проблемы соотношения двух специфических лингвистических феноменов – разговорного языка и языка художественной литературы. Определяется место разговорного компонента в процессе реализации эстетической функции языка художественной литературы. Анализируется использование разговорных единиц с разной степенью экспрессивности для характеристики языка персонажей, создания стилистических колоритов, а также с целью эмоционального влияния на читателя.

Tkachenko T.V. Colloquial component as a significant feature of the artistic style.

The article is dedicated to the study of the problem of correlation of two specific linguistic phenomena – colloquial language and language of fiction. The place of the colloquial component is discussed in the process of realization of the aesthetic function of the language of fiction. The use of the colloquial units with different extent of expression is analysed to characterize the speech of characters, create stylistic shade, influence on the reader's feelings and emotions.

УДК 811.161.2'38

Харченко І. І.

Сумський національний
аграрний університет

ІНТЕРФЕРЕНЦІЯ ЯК ЛІНГВІСТИЧНА ПРОБЛЕМА

У статті розглядається явище міжмовної інтерференції, аналізується стан дослідження цієї проблеми в українському мовознавстві.

Відомо, що під час взаємодії двох мов у них виникають певні зміни, що не залежать від внутрішніх закономірностей даних систем. Ці зміни отримали назву інтерференції. Термін “інтерференція” – латинського походження: *inter* “між” + *ferens* (*ferentis*) “той, що несе” [5, 96].

Багато вітчизняних і зарубіжних дослідників вивчають лінгвістичну сутність явища інтерференції (Л.Щерба, І.Багралова, Л.Баранникова, У.Вайнрайх, В.Розенцвейг, Т.Баліашвілі, Г.Вейхер, К.Закір'ялов, А.Вінценз, І.Білодід, Є.Верещагін, В.Виноградов, Г.Їжакевич, О.Рот, С.Семчинський та ін.). Незважаючи на окремі успіхи в розв'язанні цих питань, явище інтерференції все ще вивчено недостатньо.

Мета нашої статті – розглянути природу явища інтерференції на рівні сучасної лінгвістичної думки.

Існує багато визначень інтерференції. Порівняємо найпоширеніші:

“вторгнення норм мовної системи в межі іншої” У.Вайнрайх [2, 28]; “зміна у структурі чи елементах структури однієї мови під впливом іншої”. Л.Баранникова [1, 13]; “порушення білінгвом правил співвідношення мов, що контактують, які виявляються в його мовленні і у відхиленні від норм”. В.Розенцвейг [6, 52].

Термін “інтерференція” в працях мовознавців також тлумачиться і як процес відхилення від норм (Ю.Розенцвейг, Е.Хауген), і як виникаючі в результаті контактів загальні мовні явища (Б.Гавранек, Ю.Жлуктенко), і як контакт мов, тобто різні форми двомовності, що завдячують своїм походженням субстрату, адстрату, суперстрату (В.Георгієв), як запозичення (А.Глемжене). У такому ж значенні як слово інтерференція деякі лінгвісти (Дж.Грінберг, Р.Діболд) вживають слово дифузія.

Так, В.Семчинський називає інтерференцію “процесом взаємодії систем та елементів цих систем у мовах, що контактують” [7, 22]. О.Лазаренко вважає, що інтерференція - це “заміна в мовленні білінгва елементів однієї мови елементами іншої” [4, 12].

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
ім. А.С. Макаренка

ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ

Збірник наукових праць

Видається щорічно

Суми
СумДПУ ім. А.С. Макаренка
2008

УДК 8.07
ББК 80+81+83.3(0)+83.3(4УКР)
Ф54

Друкується згідно з рішенням Вченої ради
Сумського державного педагогічного університету ім. А.С. Макаренка

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Кандидат філологічних наук, доцент **В.В. Герман** (відповідальний редактор); доктор філологічних наук, професор **П.І. Білоусенко**; доктор філологічних наук, професор **Ю.А. Зацний**; доктор філологічних наук, професор **Н.Г. Іщенко**; доктор філологічних наук, професор **А.Е. Левицький**; доктор філологічних наук, професор **С.О. Швачко**; доктор філологічних наук, професор **В.Ф. Шевченко**; доктор філологічних наук, професор **Н.П. Шумарова**; доктор педагогічних наук, професор **О.М. Семенов**; кандидат філологічних наук, доцент **Л.М. Гаврило**; кандидат філологічних наук, доцент **Е.Г. Мандич**; кандидат філологічних наук, доцент **О.М. Молчанова**; кандидат філологічних наук, доцент **Н.А. Хомула**; кандидат філологічних наук, доцент **В.В. Павлов**; кандидат філологічних наук, доцент **В.В. Поставний**; кандидат філологічних наук, доцент **С.В. П'ятаченко**; кандидат філологічних наук, доцент **В.І. Школяренко**; кандидат філологічних наук, доцент **Н.І. Кириленко**; кандидат філологічних наук, доцент **Л.І. Дорошенко**; кандидат філологічних наук, доцент **А.А. Силка**; **К.М. Грамма** (відповідальний секретар).

Ф54 **Філологічні науки:** Збірник наукових праць. – Суми: СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2008. – 352 с.

ISBN 978-966-698-117-5

Затверджено постановою Президії ВАК
України від 9 червня 1999 р. №1-05/7
(додаток) як фаховий збірник

Збірник присвячений актуальним проблемам філології. Тематика статей охоплює питання синхронічного і діахронічного аналізу мовних одиниць різних рівнів. У полі зору науковців – проблеми етимології, історії, лексикології, структури різних мов тощо, питання історії української та світової літератури.

Для науковців, викладачів, аспірантів і студентів філологічних факультетів, учителів гімназій, ліцеїв, середніх шкіл.

ISBN 978-966-698-117-5

УДК 8.07
ББК 80+81+83.3(0)+83.3(4УКР)

© СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2008

ЗМІСТ

РОЗДІЛ І. УКРАЇНСЬКЕ ТА ЗАГАЛЬНЕ МОВОЗНАВСТВО

Василенко В. А. Лінгвоюридична експертиза конфліктогенного тексту: культуромовний аспект	3
Виноградова Ю. Семантика та функціонування обставинних детермінантів в офіційно-діловому дискурсі	8
Герман В. В., Грамма К. М. Лексико-граматичні доміанти нормативно-правових документів.....	13
Гоцинець І. Л. Взаємодія асоціативності та образності у семантичній структурі слова	20
Давидова Т. В. Проблематика ономасіологічних досліджень на сучасному етапі: когнітивний аспект.....	27
Дейниченко Н. П. Культура мовлення і діалекти	32
Денискіна Г. О. Типи та мовностилістичні особливості сучасної текстової нелітературної пародії в українській газетній публіцистиці	37
Дорошенко Л. І. До питання про словотвірну парадигму будівельних назв східнополіського діалекту	42
Дядченко Г. В. Мікрополе «очі» як фрагмент мовного портрету людини в українській поезії кінця ХХ – початку ХХІ століття	47
Іваненко І. Ідеографічна організація української логопедичної термінології	53
Книш О. І. Лексико-семантичне поле «страждання» у творчому доробку Василя Стуса	58
Кравець Л. В. Співвідношення понять “твір” і “текст” у сучасній філології	63
Кумеда О. П. Рефлекси давнього ё в мові творів П. Куліша	69
Левченко Т. М., Чубань Т. В. Вияв категорії виду багатозначними дієсловами.....	75
Лиманчук Л. М., Нікіщенко Ю. О. Іншомовна лексика в романі П. Загребельного «Роксолана»: семантико-стилістичний аспект	80
Мацько О. М. Індивідуальний мовостиль Івана Драча	85
Медвідь Н. С. Мова соціально-психологічної прози як джерельна база лінгвокультурологічного дослідження	92
Михайлюк Л. М., Матвєєва В. А. Психолінгвістичні аспекти вживання суржику (на прикладі мовлення носіїв деформованої говірки м. Лебедина Сумської області)	98
Пелепейченко Л. М., Посмітна В. В. Специфіка мовного впливу на читача в мас-медійному просторі військової та правоохоронної сфер України	104
Переломова О. С. Типи взаємодії текстів: види і форми інтертекстуальності.....	112
Петленко Л. П. Образність символів українських народних пісень про кохання	121

Петленко Л. П. Семантика концептів персоніфікованих образів поезії Бориса Олійника	126
Поставний В. В. Мовна ситуація в освіті та соціальна престижність української мови як визначальні чинники формування культуромовної особистості (на прикладі Сумської області)	135
Пристаї Г. В. Морфонологічна характеристика прикменикових коренів	141
Прокопович Л. С. Епітетні структури із семою «простір» у мові української поезії другої половини ХХ століття	148
Рудь Н. А. TextanAnalisor у системі досліджень ідіолекту мовної особистості	154
Сухенко В. Г. Слово як лінгвопоетична домінанта ідіостилю Дмитра Білоуса	160
Сюта Г. М. Час у мовній картині світу сучасної поезії Західної української діаспори	165
Ткаченко Т. В. Розмовний компонент як виразна ознака художнього стилю	172
Харченко І. І. Інтерференція як лінгвістична проблема	176

РОЗДІЛ II. УКРАЇНСЬКЕ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Єременко О. Р. Топоніміка роману «Єрусалим на горах» Р. Федоріва : семантико-функціональний аспект	181
Каменська І. В. Художньо-філософське осмислення теми проминальності в збірці В. Свідзинського «Вересень»	188
Каменська Н. П. «...без тебе повільна, нестямна загибель, Батьківщино моя, Батьківщина німа!» (ностальгійна лірика Є. Маланюка) ..	195
Кириєнко Н. М. Традиційні образи в творчості Михайла Ореста	203
Кириленко Н. І. Художньо-філософське вирішення моральних проблем у драмах В. Винниченка	209
Сліпушко О. М. Образ автора у «Слові о полку Ігоревім»	215
Ставнича О. М. Деструкція політичних міфів попупізму та державництва у романі М. Лазарука «Інавгурація»	222

РОЗДІЛ III. ЗАРУБІЖНА ФІЛОЛОГІЯ

Багацька О. В. Лексичні засоби позначення виявів концепту <i>рівновага</i> в сучасних американських оповіданнях	229
Гаврило Л. М. Особливості латинської писемної мови XV століття (на матеріалі твору Ю. Дрогобича «Про затемнення»)	238
Данилюк С. С. Семантичне структурування англійських електронних наукових текстів (на матеріалі персональних веб-сторінок лінгвістів)	244
Дудченко М. М. Роман Мейв Бінчі «Скляне озеро». Руйнівна сила кохання	249
Ємельянова О. В. Реакції-неприйняття на адресантні висловлювання з домінуючою спонукальною інтенцією	255

Коваленко А. М. До питання про лінгвістичний статус журнального заголовка (на матеріалі сучасної англомовної преси).....	262
Коновалова О. В. Асоціативно-термінальна мотивація англійських етнонімів (<i>артефакт</i> як донорська зона).....	269
Литвиненко Т. М. Міфологічне ім'я в художньому тексті.....	274
Луньова Т. В. Концепт «Палімпсест» у романі С. Рушді «Останній подих мавра»	282
Милованова В. В. Художественная роль смеха в романе Ф.М. Достоевского «Преступление и наказание».....	289
Молчанова О. М. Роль та місце <i>арго</i> у сучасній французькій мові	296
Особливець О. Ю. Базові засади феміністичної лінгвістики як одного із напрямків сучасних гендерних досліджень.....	302
Павлов В. В. Функціональні властивості контекстуальних синонімів	305
Петриченко Г. В. Образ Кірджалі у російській і польській прозовій спадщині першої половини ХІХ століття (образно тематичний і лінгвостилістичний аспекти).....	312
Сушко-Бездєнєжних М. Г. Напрямки, категорії та методи дискурс-аналізу	319
Харкевич Г. І. Оніричне в текстовій репрезентації стану тривоги персонажа (на матеріалі англомовної прози)	326
Хекало М. О., Хмелик Л. Я Гендерна спрямованість англомовного рекламного дискурсу: лінгвостилістичний та прагматичний аспекти.....	331
Школяренко В. І. Критерії встановлення національно-культурної специфіки фразеологізмів німецької мови VIII-XVII століття.....	336

РОЗДІЛ IV. РЕЦЕНЗІЇ ТА ВІДГУКИ

Школяренко В. І. Становлення фразеологічної картини світу німецької мови (на матеріалі писемних пам'яток VIII-XVII століть).....	346
---	-----

Наукове видання
Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет ім. А.С.Макаренка

Філологічні науки
Збірник наукових праць

Суми: СумДПУ, 2008 р.
Свідоцтво ДК № 231 від 02.11.2000 р.

Відповідальний за випуск **В.В. Бугаєнко**
Комп'ютерна верстка **О.Ю. Заніна**

Здано в набір 22.09.08 р. Підписано до друку 27.10.08 р.
Формат 60x84/16. Гарн. Times. Папір друк. Друк ризогр.
Умовн. друк. арк. 20,5. Обл.-вид. арк. 25,3. Тираж 100. Вид № 75.

СумДПУ ім. А.С.Макаренка
40002, м. Суми, вул. Роменська, 87

Виготовлено на обладнанні СумДПУ ім. А.С.Макаренка